

☰ Eesti
☰ Kontsert

Händeli gala

Maria Listra sopran • **Ray Chenez** kontratenor, Prantsusmaa
Floridante • Kontsertmeister **Anthony Marini**

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

N 11. DETSEMBER 2025 19.00 Estonia kontserdisaal

R 12. DETSEMBER 2025 19.00 Vanemuise kontserdimaja

Händeli gala

Maria Listra sopran

Ray Chenez kontratenor, Prantsusmaa

Varase muusika ansambel **Floridante** koosseisus:

Riivo Kallasmaa oboe

Anthony Marini viiul, kontsertmeister, USA/Soome

Madleen Kristen Alasi viiul

Helena Altmanis viola

Villu Vihermäe tšello

Hanna-Ingrid Tominga kontrabass

Paul Daniel kitarr

Saale Fischer orel, klavessiin

KAVA

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

Concerto grosso G-duur *op.* 3/3, HWV 314 (1717–1718)

I *Largo e staccato*

IV *Allegro*

Rinaldo aaria „Cara sposa“ (I v) ooperist „Rinaldo“ HWV 7B (1731)

Kleopatra aaria „Non disperar, chi sà“ (I v) ooperist „Giulio Cesare“ /
„Julius Caesar“ HWV 17 (1724)

Concerto grosso a-moll *op.* 6/4, HWV 322 (1739)

I *Larghetto affettuoso*

Radamisto ja Zenobia duett „Se teco vive il cor“ (II v) ooperist
„Radamisto“ HWV 12 (1720)

Viiulisonaat D-duur *op.* 1/13, HWV 371 (~1750)

I *Affetuoso*

Rinaldo aaria „Venti turbini“ (I v) ooperist „Rinaldo“ HWV 7B

Trionsaat A-duur *op.* 5/1, HWV 396 (publ 1739)

I *Andante*

Kleopatra aaria „Se pietà di me non senti“ (II v) ooperist „Julius Caesar“ HWV 17

Almirena ja Rinaldo duett „Scherzano sul tuo volto“ (I v) ooperist
„Rinaldo“ HWV 7B

V A H E A E G

Concerto grosso e-moll op. 6/3, HWV 321 (1739)

I *Larghetto*

II *Andante*

Kleopatra aaria „Da tempeste il legno infranto“ (III v) ooperist „Julius Caesar“ HWV 17

Ginevra ja Ariodante duett „Bramo haver mille vite“ (III v) ooperist „Ariodante“ HWV 33 (1734)

Concerto grosso G-duur op. 6/1, HWV 319 (1739)

III *Adagio*

Xerxese aaria „Crude furie“ (III v) ooperist „Serse“ / „Xerxes“ HWV 40 (1738)

Almirena aaria „Lascia ch'io pianga“ (I v) ooperist „Rinaldo“ HWV 7B

Sonaat (fantaasia) klavessiinile C-duur HWV 577 (~1705)

Xerxese aaria „Ombra mai fù“ (I v) ooperist „Xerxes“ HWV 40

Kleopatra ja Caesari duett „Caro bella ... più amabile beltà“ (III v) ooperist „Julius Caesar“ HWV 17

Georg Friedrich Händel oli 18. sajandi esimese poole ooperimaailma juhtfiguur, kelle loomingus põimusid erinevate maade traditsioonid: olles sünnipäralt sakslane, õppis ta Itaalias, ent veetis suurema osa loomingulisest tegevusajast Inglismaal, kus tuli esiettekandele ka enamik tema oopereid.

Debüüdi ooperikomponistina tegi Händel 1705. aastal Hamburgis „Almiraga“, millele järgnes sama aastanumbri sees „Nero“ ning 1708. aastal „Florindo“ ja „Daphne“. Viimased kolm olid saksakeelsed ooperid, mille muusika on enamjaolt kaotsi läinud. Itaalia publikut silmas pidades lõi Händel „Rodrigo“ (1707) ja „Agrippina“ (1709), mis tulid mõlemad lavale Veneetsias. Esimene suurem õnnestumine ooperi alal saatis aga heliloojat Londonis, kus ta esitles 1711. aastal itaalia *opera seria* stiilis „Rinaldot“. 1731. aastal töötas autor teose põhjalikult ümber – sel kujul sai sellest Händeli kõige sagedamini esitatud ooper tema eluajal. „Rinaldo“ sündmustik põhineb Torquato Tasso poemil „La Gerusalemme liberata“, milles on juttu esimesest ristisõjast aastatel 1096–1099. Nimitegelane, legendaarne kristlasest sõjamees Rinaldo, püüab vabastada Jeruusalemma saratseenide käest ja abielluda kõigile takistustele vaatamata Almirenaga. Selle ooperi pärl on teisest vaatusest pärinev

Almirena aaria „Lascia ch'io pianga“, milles neiu kaebab oma raske saatuse üle: nimelt püüab tema ja Rinaldo õnne tumestada õel Armida.

1719. aastal rajas itaalia muusikast vaimustunud Londoni koorekiht kuninga toetusel pidevalt tegutseva ooperiteatri, mille muusikaliseks juhiks sai Händel. Sellega algas tema ooperiloomingu kõrgaeg ja siitpeale lõi Händel kuni 1741. aastani regulaarselt üks kuni kaks ooperit aastas. Nimetatud ajaraami jääb Händeli tippooper „Julius Caesar“ (1724) Nicola Haymi libretole Giacomo Francesco Bussani ainetel. Heliloojat sidus Haymiga viljakas koostöö – ta lõi libreto ligi kümnele Händeli ooperile. Ligikaudu neli tundi kestvas lavateoses rullub Rooma kodusõja sündmuste taustal (49–45 eKr) lahti lugu võimumängudest, kättemaksust ja armastusest. Teose esipaari mängisid tolle aja suured staarid: nimirollis astus üles kastraat Francesco Bernardi (kunstnikunimega Senesino) ja Kleopatra osas itaalia primadonna Francesca Cuzzoni. Nende tähtlauljate vokaalset võimekust arvestades on Händel kirjutanud erakordselt nõudlikud partiid, mis on rikkad psühholoogiliste tundevarjundite poolest. Nüüdisajal on just „Julius Caesar“ Händeli kõige esitatumaid oopereid. Selle kõrval on tema mängitumaid lavateoseid „Xerxes“ (1738), mille publikumenu jäi omal ajal tagasihoidlikuks – pärast viit etendust kadus see peaaegu kaheks sajandiks lavadelt.

Sellest teosest on pärit üks Händeli kuulsamaid ooperiaariaid „Ombra mai fù“, mida tuntakse ka „Largo“ nime all. Seda kauni meloodiaga vokaalnumbrit on seatud ka mitmesugustele instrumentaalkoosseisudele. Ooperi kontekstis on tegemist teose esimese aariaga, mis kujutab endast Pärsia kuninga Xerxese mõtisklust plataanipuu varjus.

Händeli viimaseks teoseks ooperižanris jäi „Deidamia“ (1741). Selleks ajaks oli brittide huvi itaalia stiilis ooperite vastu lahtunud ning tema juhitud teater oli läbi teinud mitu finantskrahhi. Uusi väljundeid otsides pöördus Händel oratooriumižanri poole, millega ta võitis taas inglaste poolehoidu.

Kuigi Händeli tuntus põhineb eelkõige vokaalmuusikal, said helilooja eluajal suure tähelepanu osaliseks ka mitmed tema instrumentaaloopused. Händeli orkestrimuusika tähtsed – *concerto grosso*'d – on kirjutatud selle žanri juurutaja ning peamise viljeleja Arcangelo Corelli eeskujul. Need on koondatud kahte kogumikku: *op. 3* (kuus kontserti HWV 312–317) ja *op. 6* (12 kontserti HWV 319–330). Esimese üllitas (tõenäoliselt ilma autori osaluseta) 1734. aastal Londonis John Walsh, kes ühendas kaante vahele Händeli varem loodud instrumentaalpalad ja rühmitas need siis kuueks „kontserdiksi“. Helilooja küpset stiili esindavad tema 12 suurejoonelist ja elegantset *concerto grosso*'t *op. 6*, mis valmisid lühikese ajavahemiku

jooksul 29. septembrist kuni 30. oktoobrini 1739 Londonis. Sarnaselt Corelliga kasutab Händel *concertino*-grupis kahest viulist ja tšellost koosnevat triot, millele vastandub suurem keelpilliorkester ja akordilist saatefunktsiooni täitev *continuo*-instrument. Hiljem on Händel küll mõnele kontserdile oma käega lisanud puhkpillipartiid, kuid neil on rohkem *ad libitum*-funktsioon. Jättes kõrvale mõningad vormilised ja struktuurilised sarnasused Corelli *concerto grosso*'dega, on Händeli *opus 6* täidetud vaid talle ainuomase draama ja intensiivsusega. Händeli kirjastaja John Walsh tajus koheselt *opus 6* kommertsväärtust ning pani kuulutuse ajalehte London Daily Post, milles andis teada, et soovijad saavad lunastada noodid kas otse heliloojalt tema Brook's Streeti kodus või siis tema käest. Üleskutsele järgnes umbes sada tellimust nii aristokraatidelt, professionaalsetelt muusikutelt kui ka muusikaühingutelt.

Kõrvuti uhkete, suurele publikule suunatud teostega lõi Händel ka kammermuusikat. Seda loominguala esindavad käesolevas kavas viiulisonaat D-duur HWV 371 ja trionsonaat A-duur HWV 396.

Olles klahvpillimängijana üks oma ajastu suurimaid virtuoose, kirjutas Händel oma karjääri algul hulgaliselt klavessiiniteoseid – kauni näite pakub selle kohta 1705. aasta paiku loodud sonaat (fantaasia) klavessiinile C-duur HWV 577.

Evelin Kõrvits

Maria Listra (sopran) on vokaalartist, kes oma loominguilises karjääris kombineerib muusikateatri ja kultuuri erinevaid väljendusvorme – kammermuusikast ooperini, vanamuusikast nüüdsteosteni. Ta lõpetas 2008. aastal Londonis Chigwelli kooli ja 2011. aastal Kuningliku Holloway ülikooli, kus omandas bakalaureusekraadi teatriõppe erialal.

Maria Listra on laulnud üle Eesti suuremates kontserdisaalides, osalenud ooperi- ja muusikaliprojektides, laulnud mitmekülgset kammermuusikarepertuaari ja oratooriume. Aastast 2014 on Listra aktiivne külalissolist Vanemuise teatris. Tema rollide hulgas on Roxane (Tambergi „Cyrano de Bergerac“), Zerlina (Mozarti „Don Giovanni“), Linda (Kaumanni „Kaubamaja“), Franziska Cagliari (Johann Straussi „Viini veri“), Linda (Donizetti „Linda di Chamounix“), Preili Silberklang (Mozarti „Teatridirektor“), Christine (Webberi „Ooperifantoom“), Johanna (Sondheimi „Sweeney Todd“), Cosette (Claude-Michel Schönbergi „Hüljatud“), Naine (Märt-Matis Lille „Tulleminek“) ja Kleopatra (Händeli „Julius Caesar“); Rahvusooperis Estonia Esimese Daami roll Mozarti ooperis „Võluflööt“ ja Tartu Uues Teatris Lydia Koidula osa Alo Põldmäe kammerooperis „Emajõe ööbikud“. 2022. aasta suvel osales Maria Listra Sinikka rollis Veljo

Maria Listra
Foto: Rasmus Kull

Tormise ja Rasmus Puuri ooperi „Lalli ehk Mere keskel on mees“ esmalavastuses Birgitta festivalil.

Peale teatriprojektide on Maria Listra andnud meistriklasse, loenguid, seminare ja individuaaltunde erinevatel kultuuri- ning interpretatsiooniteemadel.

Ray Chenez on oma põlvkonna üks erakordsemaid ja mitmekülgsemaid kontratenoreid, kelle juures kohtuvad vokaalne ilu, jõulisus ja draamaatiline vaist. Ta näitab oma hääletüübi avaraid võimalusi maailmakuulsatel ooperilavadel: Glyndebourne, Théâtre des

Champs-Élysées, Opéra Comique, Opéra National de Bordeaux, Oper Frankfurt, Theater an der Wien, Grand Théâtre de Genève jpt, samuti kontserdisaalides, nagu Viini Musikverein, Kölni Filharmoonia, Royal Festival Hall ja Carnegie Hall.

Hooajal 2025/26 debüteerib ta Berliini Koomilises Ooperis Taanielina (Händeli „Beltsassar“) ning Bonni Teatris Nõia rollis (Humperdincki „Hansuke ja Greteke“). Värvika rollikujunduse ja haruldase vokaalse paindlikkusega on Chenez elustanud sellised karakterid nagu Sextus ja Nirenus (Händeli „Julius Caesar“) David McVicari märgilises lavastuses Glyndebourne'is, Nero (Monteverdi „Poppea kroonimine“), Ruggiero (Händeli „Alcina“), Cherubino (Mozarti „Figaro pulm“), Orestes Händeli samanimelises ooperis ning Nauding (Händeli „Aja ja tõe triumf“). Silmapaistvate rollidena tema unikaalses repertuaaris tõusevad esile ka Ingel (Rubinsteini „Deemon“), Sextus (Mozarti „Tituse halastus“), Berta (Rossini „Sevilla habemeajaja“) ja Irina (Eötvösi „Kolm öde“).

Chenez on George Londoni auhinna laureaat. Ta on teinud koostööd dirigentidega, nagu Christophe Rousset, Raphaël Pichon, Teodor Currentzis, Leonardo García Alarcón, Laurence Cummings, Lars Ulrik Mortensen ja Dennis Russell Davies. Tema esitused on talletatud mainekatel plaadistustel, sealhulgas

Ray Chenez
Foto: Pablo Strong

DVD „Ercole amante“ (Naxos), DVD „Orfeo“ (Harmonia Mundi) ja CD „Tri sestri“ (Oehms Classics).

Floridante on Eesti varajase muusika ansambel, mis alustas kontserditegevusega 2014. aastal Tallinnas. Selle tuumiku moodustavad klavessinist Saale Fischer ning *viola da gamba* ja tšellomängija Villu Vihermäe. Ansambliga on seotud kümned professionaalsed muusikud, koondudes erinevatesse koosseisudes: 2020. aastal loodi Floridante Barokkorkester, 2021. aastal Floridante Consort ning alates

2022. aastast on olnud olulisteks muusikapartneriteks Soomes tegutsevad viiuldajad Aira Maria Lehtipuu ja Anthony Marini.

Nime on ansambel saanud Händeli ooperilt „Floridante“, kuid repertuaar ulatub renessansist kuni tänapäevaste esiettekanneteni. Üks silmapaistvamaid projekte on olnud koostöös rahvusraamatukoguga valminud kava baltisaksa vähetuntud *Lied*’i-heliloojate loomingust.

2022. aastal esitati Usedomi muusikafestivalil (NDRi salvestus) Eesti barokikava koos *nyckelharpa* virtuoosi Marco Ambrosiniga.

2023. aastal osaleti Andrew Lawrence-Kingi taastatud Monteverdi kadunud ooperi „Ariadne“ ettekandes koos Eesti Filharmoonia Kammerkooriga ning käivitati pikaajaline projekt „Eesti miniatuurid“, tellides uusi teoseid ajaloolistele instrumentidele.

2024. aastal valmis koos räppar Genka, DJ Paul Oja ja metsosopran Kadri Tegelmanniga žanreid ühendav projekt „Re-Sound Love“. Samal aastal toodi esiettekandele Kaisa Lingi ja Mingo Rajandi kantaat häälele, elektrikitarrile, klavessiinile ja *viola da gamba*’le.

Floridante teeb regulaarselt koostööd Eesti väljapaistvate solistidega, teiste seas Maria Valdmaa, Maria Listra, Tuuri Dede, Kadri Tegelmann, Alvar Tiisler, Hans Christian Aavik ja Federico Mechelli Uhl. Külalisesinejate hulka on kuulunud ka Ragnhild Hemsing, Peter Spissky ja Guy Cutting.

2019. aastal ilmus ansambli debüütplaat „Amarilli mia bella“ (ERP). Mitmeid kontserte on salvestanud Klassikaraadio. Alates 2015. aastast on Floridante Haapsalu vana-muusikafestivali resideeriv ansambel; 2025. aasta juulist on festivali kunstiline juht Saale Fischer. Villu Vihermäe juhib 2016. aastast Hiiumaal iga-aastast gambafestivali Gambavaim.

Floridante MTÜ on Eesti Muusikanõukogu ja Music Estonia liige.

Eesti Kontsert: produtsent Tuuli Metsoja, assistent Gerde Kadi Kuusk

≡ Eesti
≡ Kontsert

LAHKUMISSÜMFOONIA

Aastalõpu- kontsert

Marcel Johannes Kits tšello
Tallinna Kammerorkester

Haydn. Tšellokontsert nr 1 C-duur

Haydn. Sümfonia nr 45 fis-moll („Lahkumissümfonia“)

T 30. DETSEMBER 19.00 Jõhvi kontserdimaja

K 31. DETSEMBER 12.00 Vanemuise kontserdimaja

K 31. DETSEMBER 17.00 Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO

OLEREX

VEHO

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

eestikontsert.ee